

RIKSDAGENS PROTOKOLL

Nr 31

FÖRSTA KAMMAREN

1963

30 oktober—6 november

Debatter m. m.

Onsdagen den 30 oktober

Sid.

Interpellation av herr Jonasson ang. markkompensation vid bodelags förvärv av vissa mindre jordbruksfastigheter 3

Torsdagen den 31 oktober

Svar på fråga av herr Andersson, Axel Johannes, ang. utsträckning av den s. k. liggetiden vid postanstalterna för värdeförsändelser 5

Interpellationer:

av herr Åkerlund ang. tidpunkten för utbetalning av överskjutande preliminär skatt 6

av herr Larsson, Thorsten, ang. meritvärdet av tjänstgöring som underläkare vid odelat lasarett 7

Tisdagen den 5 november

Svar på fråga av herr Andersson, Axel Johannes, ang. delgivning-
en av meddelanden om avvikelser från självdeklaration 8

Onsdagen den 6 november

Interpellation av herr Jonasson ang. vissa arbetskraftsproblem inom skogsbruket 10

Onsdagen den 30 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 10.00; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 183, angående godkännande av fördrag om förbud mot kärnvapenprov i atmosfären, i yttre rymden och under vatten.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 184, angående markförvärv för nya förläggings- och övningsområden för Svea livgarde och Svea ingenjörregemente.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 185, med förslag till lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193).

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 186, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 32 och 84 §§ lagen den 3 juni 1955 (nr 416) om sparbanker, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 187, med förslag till förordning om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475), m. m.; samt

nr 189, angående godkännande av tilläggsavtal till avtalet den 24 december 1936 mellan Sverige och Frankrike för undvikande av dubbelbeskattning och fastställande av bestämmelser angående handräckning beträffande arvs-skatt.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 191, angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken m. m., hänvisades propositionen, såvitt den avsåge förslaget till förordning om ändring i förordningen den 25 oktober 1940 (nr 910) angående yrkesmässig automobiltrafik m. m., till behandling av lagutskott och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet fullmäktiges i riksgäldskontoret skrivelse med överlämnande av betänkande angående riksdagsledamöternas bostadsfråga m. m.

Föredrogs och hänvisades motionen nr 791 till statsutskottet, motionen nr 792 till bevillningsutskottet, motionen nr 793 till statsutskottet, motionen nr 794 till bevillningsutskottet och motionen nr 795 till utrikesutskottet.

Interpellation ang. markkompensation vid bolags förvärv av vissa mindre jordbruksfastigheter

Herr JONASSON (cp) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! I stora delar av vårt land har skogsbruket behov av en förbättrad arrondering. Det är givetvis angeläget att tillvarataga de möjligheter till en effektivare skogsvård och över huvud ett förbättrat ekonomiskt utbyte av skogsbruket, som kan vinnas genom en strukturrationalisering. Härvid är det av betydelse att markbyten, som kan främja detta syfte, kommer till stånd mellan bondeskogsbruket och bolagsskogsbruket. Genom lantbruks-

Interpellation ang. markkompensation vid bolags förvärv av vissa mindre jordbruksfastigheter

nämndernas medverkan har en sådan bytesverksamhet under senare år kunnat äga rum i alltmer ökad utsträckning. I stort sett torde bytesverksamheten kunna sägas vara i god överensstämmelse med bolagsförbudslagens huvudprincip, att bolag inte skall få förvärva mark från bondejordbruket utan att kompensation lämnas i likvärdig mark.

Bolagsförbudslagen lämnar emellertid viss möjlighet öppen för bolag att förvärva enklaver eller mark, som ligger i anslutning till bolagets innehav, utan att behöva lämna motsvarande mark i kompensation till bondejordbruket. Den ursprungliga avsikten synes härvid ha varit att man skulle möjliggöra arronderingsförbättringar av avsevärd betydelse för skogsvården utan att bolagen därigenom skulle få tillfälle att förvärva jordbruksmark eller i nämnvärd utsträckning utöka sitt markinnehav i förhållande till bondeskogsbruket.

Under en följd av år tillämpades i nämnda avseende en praxis som i stort sett innebar att bolag lämnades tillstånd till förvärv av sådan bolagets innehav näraliggande mark utan krav på kompensation, om arealen inte översteg 15—20 ha produktiv mark. Under de senaste åren har emellertid en gentemot bolagen generösare tillämpning införts. Det förekommer i allt större utsträckning att bolag tillåtes förvärva mindre jordbruksfastigheter, som ligger i nära anslutning till bolagets markinnehav, utan att behöva lämna motsvarande markkompensation.

Det är givetvis i varje speciellt fall frågan om en relativt obetydlig areal. Men sådana bolagsförvärv synes numera ha ökat så, att sammanlagt avsevärda arealer överföres från bondejordbruket till bolagsskogsbruket. Vid olika tillfällen har riksdagen understrukit, att den gällande ägarfördelningen olika ka-

tegorier emellan bör bestå. De talrika bolagsförvärven av mindre jordbruksfastigheter synes emellertid i avsevärd utsträckning rubba ägarbalansen inom skogsbruket. En sådan utveckling kan enligt min mening inte vara i god överensstämmelse med bolagsförbudslagens syfte att skydda den bondeägda marken mot bolagens expansionssträvanden. Naturligtvis är det ur arronderingssynpunkt motiverat, att bolagen kan få förvärva mindre markområden, som ligger insprängda i bolags markinnehav. Men villkoret bör då vara, att bolaget avstår motsvarande kompensationsmark till bondejordbruket.

Med anledning av vad jag här har anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet ställa följande frågor:

Har herr statsrådet uppmärksammat att under senare tid mindre jordbruksfastigheter, som ligger insprängda i eller gränsar till bolags markinnehav, i allt större utsträckning överförts i bolags ägo utan att bondejordbruket erhållit motsvarande markkompensation?

Är herr statsrådet i så fall beredd vidtaga åtgärder i syfte att få tillstånd sådana bestämmelser, att bolagsförvärv av nämnda slag förbindes med skyldighet för bolagen att lämna motsvarande markkompensation till bondejordbruket?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågasvarande spørsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 10.07.

In fidem

Fritz af Petersens

Torsdagen den 31 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 16.00; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare

Med stöd av bifogade läkarintyg får jag härmed vördsamt anhålla om fortsatt ledighet tills vidare från riksdagsarbetet.

Björnsäter den 29 oktober 1963

Carl Eskilsson

Riksdagsmannen *Carl Eskilsson*, född den 30/7 1906, boende Blidsäter, Björnsäter, ledamot av riksdagens första kammare, är oförmögen att delta i riksdagens arbete fortfarande från och med den 30/10 1963 tills vidare på grund av ryggåkomma.

Vilket härmed intygas.

Ortopediska kliniken, Centrallasarettet, Linköping, den 23/10 1963

Ragnar Magnusson

Med. dr, överläkare

Den begärda ledigheten beviljades för den tid, den i åberopade läkarintyget omförmälda sjukdomen varade.

Ang. utsträckning av den s. k. liggetiden vid postanstalterna för värdeförsändelser

Jämlikt § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr *Andersson, Axel Johannes*, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framställt följande fråga: »Vill statsrådet medverka till att den s. k. liggetiden ökas för värdeförsändelser som beford-

ras med post, så att adressaten slipper de olägenheter som nu uppstår bl. a. under semester, nämligen att värdeförsändelserna efter alltför kort tid returneras till avsändaren?»

Herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet *SKOGLUND*, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara nämnda fråga, erhöll ordet och anförde:

Herr talman! Herr Andersson har frågat mig om jag vill medverka till att den s. k. liggetiden ökas för värdeförsändelser som befordras med post, så att adressaten slipper de olägenheter som nu uppstår bl. a. under semester, nämligen att värdeförsändelserna efter alltför kort tid returneras till avsändaren.

Jag vill först framhålla, att avsändare och adressater ofta har motstridiga önskemål i fråga om liggetidens längd. En förlängning, som av vissa kategorier skulle uppfattas som en serviceförbättring, kan av andra betraktas som en försämring.

Liggetiden fastställs av generalpoststyrelsen och är nu i allmänhet 15 dagar. Avsändare kan begära förkortad liggetid och denna möjlighet används också i viss utsträckning.

Inom generalpoststyrelsen togs förra året upp frågan om en förlängning av den allmänna liggetiden bl. a. i anledning av fyraveckorssemestern. Styrelsen lät därvid inhämta yttranden i frågan från ett antal myndigheter, organisationer och företag. Meningarna om lämpligheten att förlänga liggetiden var mycket delade i remissvaren. Åtskilliga av remissinstanserna framhöll, att man i ökad omfattning skulle begära förkortad liggetid, om den allmänna liggetiden förlängdes.

Interpellation ang. tidpunkten för utbetalning av överskjutande preliminär skatt

Bl. a. med hänsyn härtill prövar postverket för närvarande förbättrade rutiner för behandling av försändelser för vilka förkortad liggetid begärts. Styrelsen avser att ta ställning till frågan, huruvida den allmänna liggetiden bör förlängas, så snart erfarenheter av de nya rutinerna vunnits. Avsikten är att frågan skall avgöras före sommaren 1964.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANES, (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret och uttala min tillfredsställelse över att någonting tydligen ändå är på gång i denna fråga.

Det är ju inte bara så som framhålles i svaret, att vi kommer att få semestern förlängd till fyra veckor, utan därtill kommer att människorna nu använder sin semester på ett helt annat sätt än man gjorde tidigare. Då sökte man sig i allmänhet till en badort, till vänner och släktingar på landet; man hade över huvud taget en ganska fast adress under semestern och kunde få posten efter-sänd. Nu är det ju så att de flesta semesterfirare reser omkring i bil på sådant sätt att de inte gärna kan ha någon fast adress under semestern. Andra ger sig i väg till utlandet; och en del gör som jag — besöker kommunikationsministerns hemtrakt uppe i fjällvärlden. Dessa semesterfirare befinner sig på sådant avstånd från alla kommunikationsmedel, att det är omöjligt att få kännedom om att en värdeförsändelse har hamnat i brevlådan. Under sådana förhållanden blir det alltmera önskvärt att människor inte skall mötas av en obehaglig överraskning vid hemkomsten från semestern i form av en avi om värdeförsändelse, vilken de inte har någon möjlighet att avhämta, ibland kanske med en stor förlust som följd.

Därför hoppas jag att den undersökning, som generalpoststyrelsen håller på med, skall ge ett sådant resultat, att styrelsen anser det möjligt att förlänga liggetiden.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Interpellation ang. tidpunkten för utbetalning av överskjutande preliminär skatt

Herr ÅKERLUND (h) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Den svenska budgeten kännetecknas av kraftiga säsongmässiga svängningar mellan utgifts- och inkomstöverskott. I allmänhet måste sålunda varje budgetår en omfattande statsupplåning ske under hösthalvåret. Upplåningsbehovet brukar till allra största delen finansieras genom kortfristiga delvis i riksbanken upptagna bankkrediter, vilka därefter under vårhalvåret återbetalas. Säsongvariationerna kan till viss del sägas bero på de med källskattesystemet förknippade utbetalningarna av överskjutande preliminär skatt under de sista månaderna av kalenderåret och å andra sidan på uppbörden av kvarvarande skatt under mars och maj månader jämte fyllnadsinbetalningarna av preliminärskatt före april månads utgång. Från såväl konjunkturpolitisk som kreditpolitisk synpunkt har dessa svängningar visat sig olämpliga och en utjämning bör i möjligaste mån söka åvägbringas.

Den lämpligaste vägen att angripa problemet synes mig vara att man på något sätt söker erhålla allmänhetens medverkan till en framflyttning av skatteåterbetalningarna. Kan detta ske på ett sådant sätt att det frivilliga sparat uppmontras skulle också från samhällsekonomiska synpunkter en vinst uppstå.

Om några veckor är det aktuellt med återbetalning av överskjutande skatt av betydande storlek. Med anledning härav och med tanke på kommande års återbetalningar vill jag ifrågasätta, om inte vid uträkning av ränta på överskjutande skatt över 1 000 kronor även ett alternativt räntebelopp skulle kunna an-

Interpellation ang. meritvärdet av tjänstgöring som underläkare vid odelat lasarett givas på debetsedeln. Detta skulle beräknas efter 5 % ränta på hela överskjutande beloppet för en tid av ett halvt år och utbetalas under tiden 15 maj—15 juni, om den överskjutande skatten jämte räntan uttages under sistnämnda period i stället för som nu under december—januari.

Aberopande det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet överväga att för riksdagen framlägga förslag till åtgärder i avsikt att uppmuntra skattskyldig med överskjutande preliminär skatt att avstå från att ta ut beloppet omedelbart efter det debetsedel å slutlig skatt kommit honom till handa och i stället låta det stå inne viss tid?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spørsmål finge framställas.

Interpellation ang. meritvärdet av tjänstgöring som underläkare vid odelat lasarett

Ordet lämnades på begäran till herr **LARSSON, THORSTEN**, (cp), som anförde:

Herr talman! En förutsättning för att sjukhusvården skall kunna bedrivas på tillfredsställande sätt är givetvis tillgång till läkare. Vid de odelade lasarettens uppstår ofta problem i detta avseende. Svårigheterna att hålla underläkartjänsterna besatta är nämligen betydande. Enligt vad jag erfarit av olika läkare synes anledningen främst vara, att tjänstgöring vid odelat lasarett ges ett förhållandevis lågt meritvärde vid sökande av annan läkartjänst.

Vid några tillfällen har diskussion förekommit om de odelade lasarettens värde. Det står emellertid klart att de för närvarande inte kan undvaras inom sjukvårdsorganisationen. Man måste också räkna med att de odelade lasaret-

ten eller i stort jämförliga sjukvårdsinrättningar även i framtiden bör kunna fylla en väsentlig funktion inom sjukvården. Givetvis är det då också angeläget att läkarrekryteringen underlättas.

Orsaken till att tjänstgöring vid odelat lasarett tillmättes ett lågt meritvärde synes vara den specialisering som gjort sig gällande inom läkaryrket. Denna specialisering torde dock inte ha minskat det absoluta behovet av all roundkunniga läkare. Tvärtom synes utvecklingen i vissa avseenden ha ökat detta behov.

Tjänstgöringen vid odelade lasarett torde kunna tillmätas ett betydande värde för blivande allmänpraktiker, provinsialläkare, industriläkare m. fl. Om nu emellertid denna tjänstgöring tillmättes ett lågt meritvärde vid sökande av annan tjänst, blir det givetvis en menlig inverkan på läkarnas benägenhet att söka sig till odelat lasarett. Det kan rentav ifrågasättas, om inte dessa omständigheter kommer att medföra en utveckling inom sjukvårdsorganisationen som i och för sig inte är önskvärd. Enligt min mening finns det därför skäl att överväga åtgärder för att underlätta rekryteringen av läkare till de odelade lasarett.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande frågor:

Vill statsrådet redogöra för gällande bestämmelser rörande meritvärdet av underläkartjänstgöring vid odelat lasarett?

Finns det enligt statsrådets mening möjlighet att genom ändringar i meritvärdesgrunderna stimulera läkarna att i större utsträckning söka tjänst vid odelat lasarett?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Anmäldes och bordlades en av herr *Andersson, Torsten*, under sammanträdet till herr förste vice talmannen avlämnad, av honom och herr *Larsson, Thorsten*, undertecknad motion, nr 796, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 172, angående riktlinjer för

fortsatt utbyggnad av universitets- och högskoleväsendet m. m.

Kammarrens sammanträde avslutades kl. 16.12.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Tisdagen den 5 november

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollen för den 29 nästlidne oktober.

Ang. delgivningen av meddelanden om avvikelse från självdeklaration

Jämlikt § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr *Andersson, Axel Johannes*, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framställt följande fråga: »Har statsrådet uppmärksammat, att taxeringsnämndernas meddelanden om avvikelser från självdeklaration ofta delgives de skattskyldiga under semestertid, vilket försvårar för dem att överklaga meddelandena inom stadgad tidsfrist, och vill statsrådet medverka till att dessa olägenheter undanröjs, eventuellt genom införande av ökad tidsfrist för överklagande?»

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet STRÄNG, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara nämnda fråga, erhöi ordet och anförde:

Herr talman! Herr Axel Johannes Andersson har frågat mig om jag har uppmärksammat att taxeringsnämndernas underrättelser om avvikelser från självdeklaration ofta delges de skattskyldiga under semestertid. Herr An-

dersson anser att detta försvårar ett överklagande av taxeringen i tid och undrar om jag vill medverka till att olägenheterna undanröjs, eventuellt genom förlängning av tiden för överklagande. Jag vill på det svara följande.

Det är angeläget att arbetet i prövningsnämnderna kommer i gång så snart som möjligt. Detta ligger inte minst i de skattskyldigas intresse. Om prövningsnämndens beslut hinner meddelas senast den 20 november, kan nämligen beslutet beaktas redan på debetsedeln å slutlig skatt. Man slipper då det omständliga förfarandet med utskrivning av ny debetsedel och eventuell jämkning av kvarstående skatt i avbidan på denna debetsedel, särskilt restitutionsbeslut när för mycket skatt inbetalats o. s. v.

Jag är därför inte beredd att föranstalta om någon ändring av gällande tidsfrister. Detta så mycket mera som några rättsförluster inte behöver uppkomma på grund av semestrarna. För den, som på grund av semesterresa eller annan anledning inte fått del av taxeringsnämndens underrättelse senast den 15 juli, förlängs besvärstiden automatiskt. Har man däremot mottagit underrättelsen tidigare, är man visserligen bunden av den ordinarie besvärstiden den 15 augusti, men om man på grund av semester har svårighet att i detalj precisera sina besvärskanden

Ang. delgivningen av meddelanden om avvikelser från självdeklaration

räcker det med att anföra s. k. reservationsbesvär, d. v. s. överklaga utan fixerade yrkanden och utan närmare motivering. Man kan då efter den 15 augusti återkomma i saken, sedan man haft tillfälle att göra den utredning i frågan, som inte kunnat göras tidigare.

Med detta, herr talman, anser jag mig ha besvarat herr Anderssons fråga.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret. Det är inte särskilt uppmuntrande.

Finansministern finner att han inte kan tänka sig någon ändring av de gällande tidsfristerna, därför att det enligt hans mening skulle medföra komplikationer för prövningsnämnderna. Man kan fråga sig, om man inte får finna sig i det för att tillgodose den service som allmänheten kan ha rätt att kräva.

Sedan säger finansministern, att det inte behöver bli några rättsförluster på grund av semestrarna, därför att man har möjlighet att anföra s. k. reservationsbesvär. Nu undrar jag, om det är någon större del av svenska folket som känner till den möjligheten. Man borde på något sätt underrättas om den. Nu är det så att de allra flesta, som har kommit i den här svårigheten på grund av att de varit borta på semester, anser att de förlorat möjligheten att klaga och finner sig i att låta udda vara jämnt.

I förra veckan fick jag svar på en fråga till kommunikationsministern, vari han meddelade att generalpoststyrelsen överväger möjligheten att förlänga liggetiden för värdeförsändelser. Jag hoppas att man åtminstone skall kunna åstadkomma detta. Då skulle ju en del av de här besvärigheterna försvinna.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet motionen nr 796.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 192, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Spanien för undvikande av dubbelbeskattning och fastställande av bestämmelser angående ömsesidig handräkning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet;

nr 193, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Spanien för undvikande av dubbelbeskattning och fastställande av bestämmelser angående ömsesidig handräkning beträffande skatter å kvarlåtenskap;

nr 194, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 21 december 1949 (nr 655) med särskilda bestämmelser om utskrivning från sjuksjukhus; och

nr 196, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 18 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, m. m.

Anmälades och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 797, av herr *Edström m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 172 angående riktlinjer för fortsatt utbyggnad av universitets- och högskoleväsendet m. m.;

nr 798, av herr *Hilding m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 172, angående riktlinjer för fortsatt utbyggnad av universitets- och högskoleväsendet m. m.;

nr 799, av fröken *Ljungberg* och herr *Kaijser*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 172, angående riktlinjer för fortsatt utbyggnad av universitets- och högskoleväsendet m. m.;

nr 800, av herr *Lundström m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 172, angående riktlinjer för fortsatt

utbyggnad av universitets- och högskoleväsendet m. m.; samt

nr 801, av herrar *Åkesson* och *Hilding*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 172, angående riktlinjer för fortsatt utbyggnad av universitets- och högskoleväsendet m. m.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.08.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 6 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 30 nästlidne oktober.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 192, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Spanien för undvikande av dubbelbeskattning och fastställande av bestämmelser angående ömsesidig handräckning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet; samt

nr 193, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Spanien för undvikande av dubbelbeskattning och fastställande av bestämmelser angående ömsesidig handräckning beträffande skatter å kvarlåtenskap.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 194, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 21 december 1949 (nr 655) med särskilda bestämmelser om utskrivning från sinnessjukhus.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 196, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av

18 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, m. m., hänvisades propositionen, såvitt den avsåg ändring i vägtrafikförordningen, till behandling av lagutskott och i övrigt till bevillningsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet motionerna nr 797—801.

Interpellation ang. vissa arbetskraftsproblem inom skogsbruket

Herr *JONASSON* (cp) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Det är naturligtvis angeläget att näringslivet rationaliseras så långt det är möjligt. Genom mekanisering av olika delar av näringslivet kan förutsättningar skapas för ökad produktion. Men härvid måste man se till att arbetskraft, som friställes genom mekaniseringsprocessen, inte förlorar försörjningsmöjligheterna, och samtidigt måste såvitt möjligt garanteras, att nya sysselsättningsmöjligheter öppnas för den friställda arbetskraften inom den egna bygden. Det sistnämnda gäller givetvis särskilt för glesbygdsregionernas vidkommande.

Under den senaste tiden har uppmärksamheten riktats särskilt på den pågående mekaniseringsprocessen i

Interpellation ang. vissa arbetskraftsproblem inom skogsbruket

skogsbruket. För närvarande kan man räkna med att mellan 120 000 och 130 000 man är sysselsatta inom skogsbruket. Enligt vad som nu framkommit i pressen har arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut gjort en undersökning som skulle visa, att trots en ökad avverkningsvolym skulle i det närmaste varannan skogsarbetare i norra Sverige och var tredje i södra Sverige friställas från sysselsättningen i skogsbruket under åren fram till 1970. Samtidigt redovisar emellertid kommittén för näringslivets lokalisering i sitt nu avgivna betänkande en annan prognos, enligt vilken antalet årsarbetare inom skogsbruket under perioden 1960—1975 skulle minska med 24 proc. De båda prognoserna pekar sålunda på väsentligt olika resultat.

Det är naturligt att särskilt arbetsmarknadsstyrelsens bedömning av arbetskraftsutvecklingen inom skogsbruket skapat oro hos befolkningen i skogsbygderna. Skulle skogsbrukets arbetskraft friställas i den omfattning, som arbetsmarknadsstyrelsen nu räknar med, och de friställda inte i erforderlig utsträckning kan beredas annan sysselsättning i den egna bygden, måste följderna för stora områden bli en sådan befolkningsuttunnning, att den nödvändiga allmänna servicen inte kan upprätthållas. Många skogsarbetare, framför allt äldre sådana, befarar också att de kan bli ställda i en situation, där de får stora svårigheter att klara sin försörjning. Det synes mig därför angeläget att från ansvarigt håll lämnas en realistisk bedömning av den framtida arbetskraftsutvecklingen inom skogsbruket mot bakgrunden av de båda nämnda prognoserna.

Under alla förhållanden måste man räkna med att mekaniseringsprocessen kommer att friställa ett stort antal skogsarbetare under den närmaste 10-årsperioden. Målsättningen måste härvid, såsom framhållits, vara att så långt möjligt bereda den friställda arbetskraften andra sysselsättningsmöjlighe-

ter inom den egna bygden. De insatser av främst ekonomisk art, som kommittén för näringslivets lokalisering föreslagit för s. k. utvecklingsområden och stödområden, bör härvid kunna bli av stor betydelse. Skulle emellertid minskningen av skogsbrukets arbetskraft ske i takt med arbetsmarknadsstyrelsens bedömning, d. v. s. väsentligt snabbare än vad kommittén för näringslivets lokalisering räknat med, kan det ifrågasättas om inte därutöver särskilda åtgärder kan befinnas nödvändiga för att nya sysselsättningsmöjligheter skall kunna skapas åt den friställda arbetskraften så långt möjligt inom den egna regionen. Det kan också bedömas som erforderligt, att särskilda åtgärder vidtages från det allmänna sida för upprätthållande av nödvändiga serviceanordningar i skogsbygderna.

Den friställda arbetskraften måste naturligtvis beredas möjligheter till utbildning för andra lämpliga yrken. För många äldre skogsarbetare kan emellertid en sådan omställning möta alltför stora svårigheter. Om arbetare, som har endast något eller några få år kvar till pensionsåldern, friställes, kan de få särskilda svårigheter att vinna nya anställningar. I många fall torde det också vara meningslöst att omskola sådan äldre arbetskraft till nya yrkesuppgifter. För sådana fall borde enligt min mening övervägas att öppna möjligheter till förtidspensionering.

Med anledning av vad jag här anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet ställa följande frågor:

Vill herr statsrådet mot bakgrunden av de prognoser, som redovisats av kommittén för näringslivets lokalisering och arbetsmarknadsstyrelsen, redogöra för sin syn på skogsbrukets arbetskraftsutveckling under den närmaste 10-årsperioden?

Avser herr statsrådet att vidtaga särskilda åtgärder i syfte att främja nya sysselsättningsmöjligheter i de områden, där arbetskraft inom skogsbruket

Interpellation ang. vissa arbetskraftsproblem inom skogsbruket

kan väntas bli friställd i stor omfattning?

Vill herr statsrådet efter samråd inom regeringen redogöra för regeringens syn på möjligheterna av förtidspensionering av sådana äldre skogsarbetare, som friställes från skogsbruket och lämpligen inte kan omskolas till andra yrkesuppgifter?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spörsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades en av herr *Petersson, Erik Filip*, under sammanträdet till herr talmannen avlämnad, av honom *m. fl.* undertecknad motion, nr 802, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 191, angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.08.

In fidem

K.-G. Lindelöw